

Соколёнок

4/2017

июль-август

Лачен

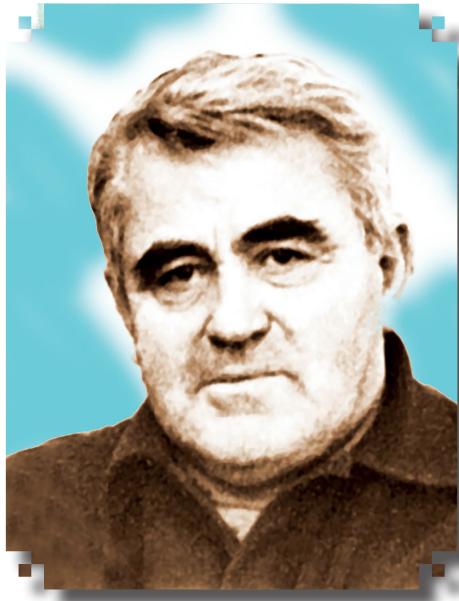
0+

ДАГЫСТАНАЛЬУЛ ХІУКУМАТАЛЬ КИ-КІИ МОЦИДАСАН ЛЬИМАЛАЗЕ БАХЪУЛЕБ ЖУРНАЛ

Хажи Гъазимирзаевас - 90 сон

Хлажи Гъазимиризоеv

Учитель

Нижер вуго учитель
Эмен гладав хлеренав.
Нижеда гымун гурев
Гьев жегиги калъачло.

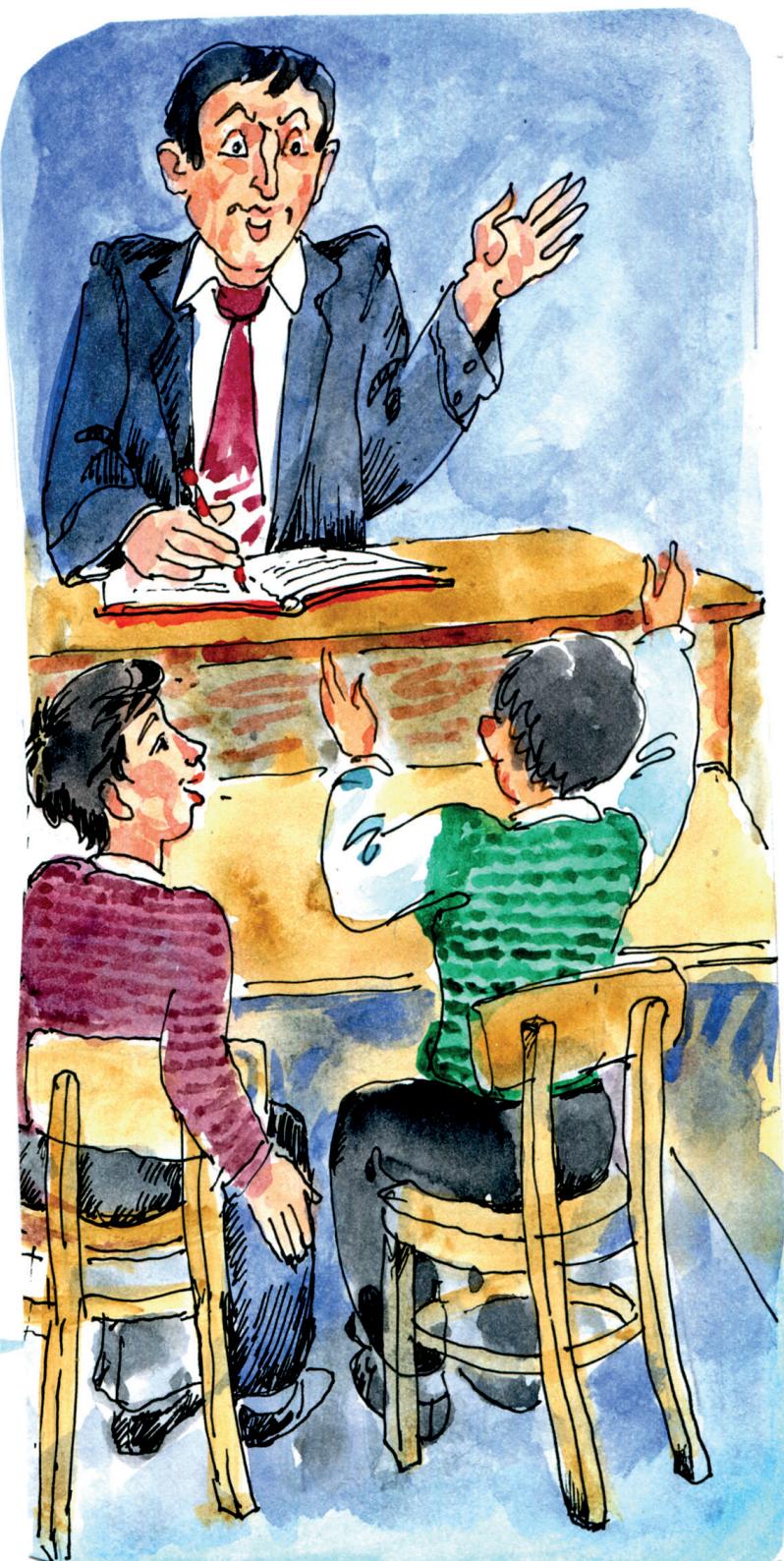
Классалде вачуна:
«Рорчами, лъимал!» - илан.
Нижги тладе рахъуна:
«Салам дуй, учитель» - ан.

Гъесие бокъулеб күц
Ниж рацлладго руклине,
Цоцазул вацлъи цунун,
Адабалда хъвадизе.

Гъес нижеда малъула,
Лъиклабцинаб бицуна,
Цюдорал мисалаца
Ниж кантлизе гъарула.

Гъесул дарсги нижеда
Бицунаого биччулла,
Рокъой къураб хлалтлиги
Бокъулеб күц гъабизе.

Нижеца гъесул адаб
Кидаго тезе гъечло,
Гъесул хлеренлъи, лъиклъи
Дайм щадахъ хутлила.

Пашманлы

Лайла пашманго йиго,
Жакъя щуйилаб щвеччин,
Щаяли учителас
Дарс бицине ахличчин.
Шуглайб къваридго вуго,
Къойил жинда гыкъулин,
Рокъой хадув вачунги,
Жив цалдезе тламулин,

Вахчун, тlepун чланиги,
Жинде бер хехго щолин,
Квер борхарал жалго тун,
Жив вахъаян ахлулин.
Клиго цалдохъасда
Гьоркъоб бугеб баталъи
Клодода лъалеб буго, -
Нужеда лъалиш, лъимал?

Гъедучги миқкигү

Гъотол гларкъалида чун,
Гъадица кечл ахлана,
Боцли чохлоца хвезе
Хасел соглаб щвагиян.

Чаргъеду чирчидана
Члахъаги хаселилан,
Гъеб къварараб бачлани,
Жидей гъан камуларин.

Ццин бахъараб миқкиялъ
Гъезие жаваб къуна,
Къадкица бакъан тламун
Тлад рекъезе гъабуна:

- Нижеца кечл ахлани,
Хасел хинааб бачуна,
Нижги бакъги бугони,
Бакъун гли хуттуларо.

Глазукъ бахчараб сага
Глий кваназе щола,
Тласа глазуги чапун
Глурчинхер цебе лъола.

Лебалав вехъас рехъен
Авлахъалде бачина,
Нужей бокъахъе чахъу
ЧчехI банд хвезе теларо.

Лъиқлаб мадугъал

Цо щудул бусен бугеб
Миккил гъоттол тланхазулъ
Члахлил щущун гъабураб
Хланчил бусен буклараб.
Гъениб члахлил щурминиб
Жеги хули бижичлеb,
Эбелалъухъ глащикъаб
Ункъо тлинчлги буклараб.
Гъениб гларкъалида чун,
Цо члеглераб гъадица

Хланчил тланчли рикъизе
Къасд гъабулеb буклараб.
Гъоттол тлогъиb чун щумалъ
Гъедуялде axлараб,
Хулизе бокъичлони,
Гъениса нахъе аян.
Эбел бохун тараб куц, -
Кумекалье щум батун.
Тланчли чухлун ругеб куц, -
Мадугъал лъиқлаб буклун.

Чанк/класал тланчи

Къуруш буго халакун
Хлорил раглал сверулеб,
Хули берцинал гарал
Лъадалъ гъанкъизе гурин.

Тланчлазе ургъел гъечло,
Рукъула, къарукъула,
Къуркъузде чан гъабулен
Чвархъиялда лъелъль руго.

Къукъдула гъарим къуруш,
Рошногохъде рилълъаян.
Хъирщадизе лъаларин,
Рачунаро къватлире.

Къуршида лъалеб гъечло
Тланчи ордекал руклин.
Гъеб пашманлъубуго
Тланчи чанкъларал лъугъун.

ХЛАМА

Маххул, чармил гурелъул,
Херлъун бугила хлама,
Глумруялъ хлалтбулаго,
Хлулун ругила хъалбал.
Гъагдейги доб накъитги
Заман байдал танила,
Заз тлезе къолеб къуват
Глус-къалалъул гъечила.
Клодо къварид йигила,
Къанин жиндир талихлан.
Клуди пашман вугила,
Гъабихъе кин иневан.

Басралъараб машина
Ремонталъе битбулин,
Хламаги битлейилан
Вугила Гелегалав.

ХЕРАВ

Школалде унелъул,
Гъениса ракчунелъул
Нижергун накъиталъе
Ваччунаан херав чи.

Нижеда гъикъулаан
Рокъобе щиб къурабан,
Щуйилаб босарав чи
Чан вугев жакъайилан.

Гъесие бокъулаан
Нижей суалал къезе,
Бицанкъабаз, кицабаз
Ниж кантлизе гъаризе.

Цо къоялъ херас нижей
«Бигъаяб» суал къуна,
Бачида тласацаби
Раккулеб мех лъалишан.

Херасул суалалъе
Нижер жаваб батичло,
Жаваб метер къелилан
Ниж цереса лъутана...

Жакъа вугев анищ дов,
Глинде къулун щуризе,
Бачида тласацаби
Раккулеб гладат гъеччин.

Наби Глисаевас - 70 сон

Аваразул машгъурав шағыр Наби Глисаев гъавуна Щунтла районалъул Гъинухъ росуль 1947 соналъул 8 августалда хъулухъчагазул хъизамалда. Поэтас хъвана глемерал тлахъал, гъезда гъоркъоб лъималазе хъвараблъун къюла «Лачен» рапхымуялъулаб фондаль къватлибе биччараб «Милъир-шаби» абураб тъехъги. Гъелда жанир руго эбелалде, живго гъураб гъагараб ракъалде, табиглаталде хъварал кучдул. Поэтас махщалида рагъулеб буго щебе лъураб тема, гъитличазулъ

куцалеб буго Ватланалдехун рокъи, табиглат ва гъелъул бечелъаби цуни, эбел-инсул къадру-къимат гъаби.

Paklalde щвезабизе бегъула «Дида йихъула эбел» абураб кочолъя мухъал:

*Йихъула glaml буцулей,
Йихъула чед бежулей,
Бежарааб чадил махлалъ
Хлайран гъабун хъизангун.*

*Гъаниб гъелъул кверазул
Кинабго хинлъи буго,
Хирий эбел, эбел,
Унго, рокъоб бугеб лъик!*

2013-2014 соналда Наби Глисаевас къватлибе биччана кучдуздаса ва поэмабаздаса данде гъарурал асаразул кълигом.

Шағырасул кучдул рапхъун руго школалъул цалул тлахъазда, члахлиязе ва лъималазе къватлибе биччараб аваразул поэзиялъул антологиялда.

Наби ГЛИСАЕВ

наклкъ

Хъахлъи балеб гъужалда
Горда қлалчъван буқлараб
Члерлераб наклкъ гъороца
Гъаваялде хъамуна.

Гъеб џакъ бохун буқлана
Борхалъуде баҳингун,
Буқлинарин жиндие
Сундасанниги хлинкъи.

Цинги дагъалъги лъалхъун
Наклкъ ғлодой балагъана...

Гъимулаго гъороца
Цебехун нух босана.

Амма глемераб мехалъ
Бохун наклкъ хутличебха.
Хадуса бачун, гъури
Гъелъул хъолбохъ речччана.

Сородизе лъугъараб
Лъутизе реклана наклкъ,
Лъараб къаглида буго
Къеркъон бергъунареблъи.

ЦАДАХЪ РЕКЪОН БУГЕБ ЛЪИК!

Цоцазул квералги кжун,
Кучдул цадахъ ахлизе,
Ахларалъур рахъине,
Цадахъ рекъон бугеб лъик!

Цоцалъ къецбан халтлизе,
Хлал ккаразда кверчлавазе,
Ракгъеялда, кепалда
Цадахъ рекъон бугеб лъик!

Щибизе даглба-рагли,
Дие рагъ-къал кваничло,
Цоцазе кумек гъабун,
Цадахъ рекъон бугеб лъик!

Нагагъ рекъечеб иш кжун,
Цо-цоялгун барщани,
Тласалъугъа, гъудулан,
Гъарungi босила квер.

Щибго лъугъинчеб гадин,
Чела щидасан цадахъ.
Цинги щивас абила
«Цадахъ рекъон бугеб лъик!»

Инсие ккараб жоги
Кидаго ключенаро,
Гъудулзабаз хвалдаса
Хвасар гъавуна дада.

Хадуб госпиталалде
Дир эмен ккараб мехалдъ
Лъукъ-лъукъарав рагъухъан,
Рехун течло гъурасаз.

Гъумруялъ биххулареб
Маххулаб гъудуллъиги
Гъедин байбихъулилан
Бицунаан инсуца...

Доре, космосалдецин,
Цо гурев, клиго цадахъ
Цоцазе кумекалъе
Космонавтал роржуна.

Гъудул гъечлого хутли
Хвалилаб ругъун буго,
Халгъабе, вацал, яцал, -
Цадахъ рекъон бугеб лъик!

Хестүри глонкълги

Цо къоялъ цакъ гледегун,
Глонкълохъе кету щвана,
Квачлаz михъалги къурун,
Лъугъана гъеб калъазе:

- Мун гъоболлъухъ ахлизе
Бачун буго дун жакъа,
Жея, цадахъ билълъине
Бахъая хехго тладе.

Доба цлетла могъол хъаг
Бельун, гъалдолеб буго,
Гъелде буссараб тлатул
Тлагламаб маxл – рукъго цун.

Цюралдаса босараб
Цулакъо, суркла цураб,
Гъеб глечони, букъизе
Къвачла тлоххолги буго.

Гъеб хабар рагларабго,
Глонкълоца чехъ хъасана,
Хантлан тладеги бахъун,
Тлурун картлиниб ана.

Гъанже хлинкъи гъечилан
Гъеб картлиниб лъалхъана,
Тлеренаб гъаркъидалъун
Гъал раглаби абуна:

- Кету, дуй бокъараб жо
Дида щебего лъала,
Цин духъе ккани, тлоклъ
Тладбуссине нух гъечло.

Хлеренаб мацлги бицун,
Дуца гуккарлщинал
Дир къайицадахъазул
Къисмат пашманаб буго.

* * *

- Киb буkлaраб, гlурччинлъи?
- Глаздакъ бахчун буkлaна.
- Тладe кинха баккараб?
- Их бачлана, борчлана.

- Гъанже глазу киb бугеб?
- Бакъул чораз гъекъана,
Гъелъул хинлъи лъарабго,
Лъимги лъугъун, чваххана.

Шайыл Хазанбиеva Балъгояб

Колгъозт

Берал багларлъизеглан гъодана миқьоғо сон барай Хлалимат, Берцлодор хун батидал. Бесдаллъана щуго катиттинчл. Даҳлабабаца мадугъалзабазе рикъизехъин рукана гъел. Хлалиматица цо тлинчл жиндие тейилан гъарана. Гъель тласабишана лахлчлераб, тлогъиса ракъги хъахлаб, гъурчинал бералги ругеб катиттинчл. Хлалиматица гъельтие тланчил хвараб бабал цларги къуна. Я, дир яс, тлинчл кин хъихъизе раклалде бугеб дуда, нилъер глақаги гъечло, гъелъул рахъглаги къелаан. Умае гъебги къун щай мун йиклунарейилан гаргадилей йигей даҳлабабахъ гъинтламичло Хлалиматица. Каранде тлинчлги къан, гъей пикрабалъе ккана. Тлинчлалъ бабайилан ахлулеб бугин кколеб букана гъелда. Катитланчида ракл гурхларай Хлалимат гъодизе лъугъана. Заманалдасан гъелда бихъана даҳлабабада укол гъабизе ячларай медсестраялъухъа столалда лъун хутлараб шприц. Кодоб Берцлодорги ккун, гъей къватлие ана. Школалде иналде гурде босизе данде гъабураб гларапти босана цадахъ. Росураглалда гъумру гъабун йигей рахъ бичулей гъаданги цлемон, гъение ана Хлалимат. Жиндихъго букланщинааб гларапти рахъ бичулей Глайшатихъе къун, Хлалиматица катил къваридаб къиса бицана гъельтие. Ва клиязго къотли гъабуна, Берцлодор къудияб гъезеглан, Глайшатица Хлалиматие рахъ бичизе. Цодагъабго раклги бакъвана гъельул, гурде босизе рес

ккезехъин гъечлин абун. Гъеб параялъ гъей тлурклизиона тлинчлалъул мимидиялъ. «Гъанже мунги дунги ращад ккана – клиязулго бабаги гъечло нилъер. Дун даҳлабабаца хвасар гъаюна, дица мунги хвасар гъабила», - ян Берцлодорги беэдулага, гъельтие недегъаб хабар бицине жуяна Хлалимат. Дағъа-макъабго ццинги баҳъана гъельул Глайшатида, раҳъдал литраялъухъ гларап цликклина-бун бугин абидал. Бугониги, йохунги йиклана гъей жинцаго гъабизехъин

бугеб лъиклаб ишалдаса. Гъеб къоялдаса нахъе къеркъана Хлалимат Берцлодорил гъумруялъе гъоло. Гъелъ шприцалъ рахъги къун, къудияб гъолеб буклана катитлинчл. Маргъаги бицуанан гъелъ Хлалиматие. Маша Аллагъ, басандизеги букларааб цлакъабха! Цо-ко Хлалимат цадахъ гъечлогоги унаан Берцлодор къватлахъе, гъелъие дарсал хладуризе квалквали гъабичлого. Цо къоялъ къватлибе араб ицико рокъобе бачине кватулеб буклана. Хлалиматил реклеа рахлат буклинчло. Гъей яхъана Берцлодорида хадуй. Щвана жалго цадахъ тиругелл рукларааб авлахъалде. Гъелда вихъана жинда данде векерун вачунев гъитлинав мадугъал, ва гъес бицана, газаргъоялъ чимихги реччун, чияр васас Берцлодор чванилан, цинги гъес гъеб рищни - къулалъул гохлде хуризабуилан. Тлоклаб щибго рагличло Хлалиматида – гъей рокъое екерана. Хехгъабун кагътида цо щибалиго хъвазе лъугъана. Щиб ккарабилан гъикъардилей дахлабабае жаваб къезе рекледа йиклинчло гъей. Балъгояб кагъатги кодоб ккун, гъей Берцлодорихъе екерана – гъелъухъа гохлде яхине бажарулеб буклинчло. Хлалиматица кагъат рошногохлде хуризабуна. Ва, гъурдада клалагъоркъеги егун, биччан гъаракъгун, гъодизе лъугъана. Дахлабабаца къвал байдал, гъелъул синкъи лъугъана. Гъелъул каранда бетлерги лъун, Хлалимат гъурдадаго къижунккана. Гъей макъилъ гъимулей йиклана – Берцлодор бачун буклана гъелъухъе маргъаялъухъ гъенеккизе. Ирга гъелде буклиндалха маргъа бичине. Гъей къижун йигебгъан мехалъ, дахлабабаца гохлдаса катитлинчл нахъе бачана ва гъелдаго асклоб букларааб Хлалиматил кагъат цалана. Кагътида Хлалиматица хланчлазда гъарулеб буклана жиндири Берцлодорил бе-

рал рахъутейилан, гъеб кунгейилан. Дахлабабал берал магъица риччана. Хлалимат йорчлидал, къязго ракъулъ буклана Берцлодор. Хлалиматица дахлабабае къотлиги гъабуна тлоклай катитланчида хадуй гъодунгутлизе. Доб балъгояб кагъатги дахлабабаца, Хлалимат къудияй гъезегълан, нахъе цунана. Гъеб хуттила Хлалиматил къудияб лъиклъиялде тъамураб тъоцебесеб галиялъул нуглъун.

Мұхамад
Ахмадов

Кезі

Ниль мағарулал руго,
Мугрүл рокызые кқола.
Мағларул маңғи, ңарғи,
Шваги ңунызе кқола.

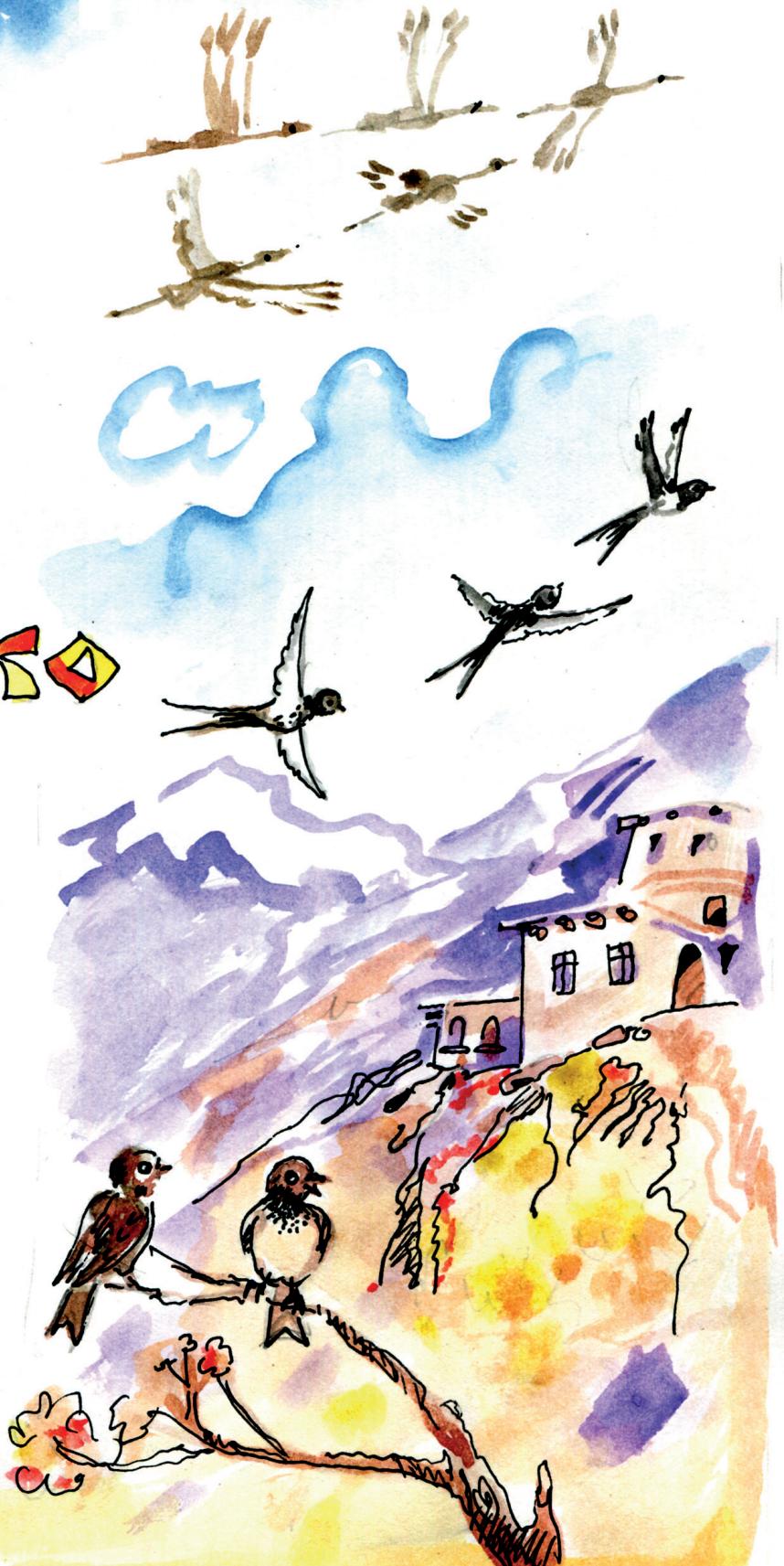
Дагъистаналъул лъимал,
Цо хъизаналда гүурал,
Цадахъ руклине кқола,
Раклал цольизе кқола.

Къадако

Дица къадакоялъе
Къачалеб буго бусен,
Росулъа гъеб кидаго
Кибениги унаро.

Поржун уна къункъраби,
Къокъуна милъирщаби,
Щибаб хаслихъе роржун
Уна глемерал хланчли.

Хасалоги ихдалги
Хинлъи-цюройги хлехъон,
Бихъинчияб къадако
Дир мугрұзда хуттула.

Хлажиги

хланчиги

Хланчазе рукъ гъабизе
Ана ахикье Xлажи:
Хлажие баркала къун,
Къурдулел руго хланчи.

Гъезие квенги лъинги
Лъуна гъотюкъ Хлажица:
«Хлажил халчлахъагийн», -
Чиччилел руго хланчи.

Накклав

Рикклада руго накклав,
Гъакклан клаун ралагъун,
Балагье, гъез зобазда
Бахъулебшина аб сурат!

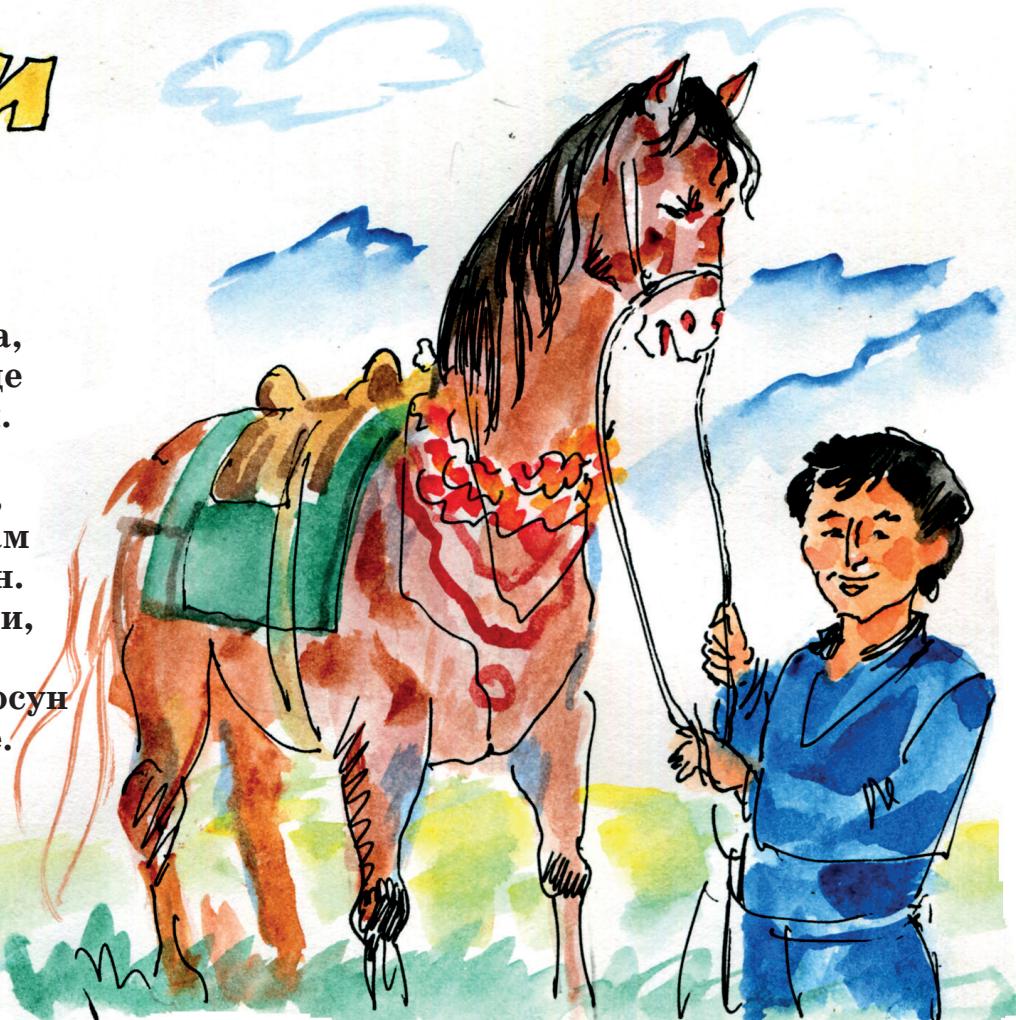
Щадазул цурал раккал
Руго зодихъ накклавул,

Гъезул маглу чвахула
Чабхил ицгал щилъизе.

Щад гъурщула мугрозде,
Глаахазде, ахазде,
Хурзал члаго гъарула,
Тлыгъулги берцинлъула.

Барти

Гъале бартиги бачун
Батир рокъов вачана,
Батанин гъеб магларде
Глаахалде гъунилан.
Гъуниве витлун ана
Батир бартиги бачун,
Чуял риччалеб байрам
Глагарлъулеб бугилан.
Бергина нижер барти,
Тирияб ва пирияб.
Бергъенлъидул гор босун
Буссина гъеб рокъобе.

Багъатар ХЛАЖИЕВ

БИДУГ ТЪАСКІАЛ

(«Дихъ ралагъун чла, мугрул» абураб къисаялъул кескал)

Катирокъоб колотле щвезе глемераб нух хутъун буклинчо. Доле доб сверел ва цебе рехун бихъизе буго битлараб байдан.

Дида пикрабалъ щере тъамулел рукана гъенир киналалиго хъархъалъе яги Шапигъица гли жанибе гъолел бокъахъе лъугъарал нижерго хламул. Гъединал пикрабаз рази гъавулаан дун. Амма гъебсаглатго раклалде рачунаан рачалги далун, кваназе жо балагъулел, къватлир хутларап тоха-глинчал хлайваналгаги ратилародаян рохъахъги глицал авлахъаздаги тирузел хъантларап бацдал. Хлалбихъи бугел гъухъбицин, гълохъабицин хлалалъ гурого бергъунарила гъездасайилан бицунеб раглун букана къудадаца дида. Нагагъ гъел жакъа гъанир гладан-чиго гъечлеб авлахъалда данччывани?..

Дун дагъавги хлинкъана, гъурмада цла пархана. Галидибирида хлал лъанадаян дица вацгалаасдехун бер щvez забуна. Гъевин абуни гъавугъин дида хадув вачунев вукана, Xласанил эмен гъоркъе вортарараб къурулъе бералги реччлизарулаго.

Гъале нижеда цебе цлан битлараб авлахъ. Гъениб гъодоб гъазу бугоан жеги. Доба байданалъул ракъанда тъалулъ къараб клиго къудияб ганчлида гъоркъоб гъабураб гъитлинабго кулиги цебе рехун бачана. Гъелда гъоркъехун ругоан лабалал магълъал, хъитлал, гъутлби, дагъалги гъоркъеглан рукана

анир-дора ракларулаго, къабгъолаго, къурabalъги реччгулаго ричччи лъугъун щущан, тъаргун хадуб цо кисаялиго раккун лъаралги цолъун лъугъарааб, гъедераб Аварглор чвахулен къклалал. Абулаан цо нухалъ гъенисан гъалагго цладги бан, цлер гъадин росдал боцли хъамурабилан. Гъедин цун бачунеб, цладал рани кутаклъуб гъорин гъеб бугеб. Гъанжейин абуни, търенаб чархил куналда рельзъун бихъулен буго нижеда гъеб гъанир тълака гъоркъе ралагъидал. Расги берциноги гъечло гъеб. Ихдал, риidal гъадин, хасало берцинаб буклунаро гъор. Щигро нур буклунаро гъелда. Сверухъ цохлого къварун ракъварал къурабиги, бакл-баклалда хутлараб гъазуги. Риидалин абуни алдаса лазатаб бакл батилароха. Тъутлбулги, хурдулги, хариль цилициялда гарцалги, роцлараб зодихъ роржанхъилел цумалги, гъутлбузда бакънал рачунел чанги батиял хланчиги... Машааллагъ...

Дида пикрабалъ раклалде щвана Москвялда вугев дирго гъудул Саша. Араб соналъ Артекалда къана нижер гъудуллъи. Нижеца цоцахъе хъвала кагътал, цоцахъе гъоболлъухъ инеги раклалда буго. Риidal ахлила дица Саша магларухъе гъоболлъухъ. Гъесда суратазда бихъун, тъахъазда цалун раглун бугоан Гъунибги Хунзахъги. Риidal сверила нижеда магларуллъи. Моцлниги бачлого виччаларо гъев дирго гъудул гъениса. Рихъизарила Са-

шада Дагъистаналъул гъайбатал тарихиял баклалги, раклал глатлидал, гъумру аваданал дирго гъал ракъцоялги...

— Гали, балагьея, балагьея, дудаго бидул лъалкъал рихьизе! — янги ахлун дир пикраби рихха-хочизаруна Галидибирица цойидасанго. Глажаиблъараав гьев гъаругъин къула на глаздада ратарал бидул лъалкъазде тладе. Дунги вилълъана гъесда асклове. Гъенир ругоан хламузул лъаларел, гъабзазул лъаларел гисинал гургинкарал лъалкъал ва бидул тланкъал.

— Бацлазул лъалкъалцин ругодай, Гали, гъал? — илан гъикъана диди дагъабго загыпаб гъаракъалъ, хъахлъараав Галидибирица. Жавабалъул баклалда дун вуцлъун чана. Дида чорхол хлалалъ бицуунеб буклана гъаниб цо ракл гъанцлараб лъугъабахъин ккун буклин. Дида раклалде щвана нижерго хламул. Гладада буклун гъечло къудадаца абулеб буклараб щиб кканиги цадахъ Галидибирги вачейлан. Бацлаз нижер хламул чван ратилилан пикру гъабуна дица.

— Лъалкъазда хадур щерехун!
— илан абуна дица, цадахъ вугев вацглаласда хлал лъазе биччачлого чезе хларакатги бахъулаго. Раклин абуни дир расги лъикл буклинчло. Клетлей гъелъул гъоба ахадаго хутлараб глагараб росулъецин рагулеб батилилан кколеб буклана диди. «Гай хлинкъуч Гали, — йилан ватила къудада диде семулев. — Гъеб гъунаралъул чишиш къватлир хутларал хламузда хадув Катирокъоб колотле сапаралъ вахъарав?» Валлагъ дир вас цлукла вахъанилан пашманго йигей эбелалъулги чана щебе сурат. Цадахъ цалулел цалдохъабицин руго релъулел.

Дида гъеб унго-унгойилан кколеб буклана. Хлатта цадахъ вугев вацглал Галидибирицицин гъоркъянго берал реччлизарулел рутилан ккола диди, дур сородиго щиб, Галийилан.

— Йохъ, — илан ахлана дица цойидасанго бугеб рухалъ. — Йохъ, Галидибир. Дун бац1акъаги, — сункъаниги хлинкъуларо. Рагулищ дуда, хлинкъуларо, — илан кверал рахърахъалде хъвагдана дица.

— Вацгал, дуе ккараб щиб? — илан дагъавги гажаиблъана Галидибир. Хлинкъиялъ сородилев вукдана гьев, гъаракъ гъесул букдана загиплъун, гъурмал къер гъесул букдана хъахлъун.

— Щибго гуро, Галидибир, — илан глохъянчияс гадин, гъесул гъежада кутл-кутдана дица. — Векере дид

хадув. Нахъа ккезе члоге. Хлинкъуге. Дун вуго дуда цадахъ, — иланги абуn, хадув вацгалги цлан цланбитлараб авлахъ чван, бидул лъалкъаз ракаральуре рекерулел рукдана ниж. Нижеда гъоркъ букдана глазу. Басрияб гъелъул къирши бахъунеб буклинчло. Нух танаглан, таваккал циклунеб букдана дилъ. Дица бац1 тутун балилан букдана ракалда дир. Дун гъабсаглаталъ ккун члезавизе кюлеб къуват ракалда гъечилиан гъарулел рукдана дица пикраби. Дун бишунго гучавилан гъелчолел рукдана рекел бокналъ дир хуулазул карачелал.

Вехъасул САЙГЪАТ

Лъалкъаз ниж тласан гъоркъе ракунел рукдана. Бак1-бак1алда батулаан таманаб би чваххарал тланклал, мех-мехалъин абуни глазу глебе-глебеде хъирщун, бухъ-бухъун гадинги бугилан кколаан. Тлад расандарал, гугарал, гебергахъдарал гадин зурун, мерхъун бихъулаан гъеб. Гъединал баклазда ниж лъалхъарулаан, квер квшун газдалгун бидул хал гъабулен.

Цо баклалда жеги гүничлого батана диди би. Дица Галидибиридаги бихъизабуна гъеб.

Ниж цидасан нухда ракъана. Глажаибаб къуватги, таваккалги, сабурги баччанилан ккана дирни чорхолъе. Лъаларо гъеб вихъялъул яги хлинкъиялъул галаматиш букларабали.

Лъалкъаз гъанже ниж цо хъитлениса гъоркъе кк1алахъе гадин ракана. Гъениб гъоркъа нух квеглидехун сверуб ссанда, цо кинабалиго сас рагун лъалхъана. «Огь малгун! Гъанжеги бахъа тладе!» — илан ахлулеб рагана цо лъицаялиго. Дида лъана Шапигыил гъаракъ батла бахъизе. Хъирааб,

рекелъ чолеб гъаракъ букдана кликъониги сон глияде хадуб тламурав, тил гладав вакъварав гьев вехъасул.

Нижеца гъаракъ рагларальубе гали хехлъизабуна. Ва, битун ссандасан цере ниж раккаралго, къогоглан метраль цебе нижеда вихъана гъеждаса буртинаги бортун, цо магълъалида эхетун хутларав Шапигыил, гъутлбузда асклор данде-дандеги руссун эхетарал нижер хламулги, чвазеги чван газдада бегараб клиго бац1ги, гъезда асклоб цо гъоттол ахада глодоб ккун нижер Горочги. Дида бихъарабго батла бахъизе лъана гъеб. Воххиялъ дир гъаракъ борчдана. Асклове векерана.

Ниж рихъидал, Шапигыил глажаиблъана.

Радалго кир рукларал, дир лъимал? — илан гъикъана рекледе рагунарого эхетун хутларал нижеда гъес. Нижин абуни глажаиблъизарун рукдана чвараб клиябго бац1аль ва пашман гъарун рукдана рухл бахъулеб бугеб нижер хирияб Горочалъ. Дица аскловеги ун, гъелъул ботрода квер бахъана. Унго, Горочил рохел! Хулун

бадиса магтуги баччана гъелъул, беччан цояб рахъалде далун бетлерги ана. Гороч хвана. Нижер берда щебе хвана. Тыргун чаналиго моцлги бан, ахирги Гороч хвана. Дир бадиса магту гирана. Галидибирги глодулев вукчана. Валагьидал, Горочил бохги лъукъун бугоан, габуралда гъоркъ гъваридго бацлаz къал чварам ругъунги бугоан. Гъениса биги чвахун, чорхолъа рухлги ун, клиябго бацлида данде багъизе къуватги глечлого, хун батила дир хирияб Горочилан пикру гъабуна дица.

— Пашманльуге, дир лъимал, — илан абуна Шапиглица. Нижер пашманльиялъ гъев живоги пашман гъавураб къаглида. — Пашманльуге. Нужеда лъалеб гъвейиш гъеб буклараб?

— У, — илан пашманго жаваб къуна дица.

— Бугониги лебалаб гъве буклун буго. Гъединал къанаглатги руклунаро гъаби. Глайиб гурищ гъеб хвей, — илан рахъ-рахъалде бетлер клибикилизабуна Шапиглица. — Щуябго къо бана гъель диде асклоб гъаниб колотла. Къавул гъабигун рекъон цадахъ чана гъеб. Церего цоцада лъалел рукларал гладин, глажаибаб эзул бухъен бихъизе лъиклан нужедаго. Радал цадахъ унаан эл тира-сверизе, кваназе глалахалде. Къасиялде цадахъ руссунаан къавуде.

Жакъа радал, гъанжеялдаса саглатглан заманалъ цeve, дун ворчлизавуна гъабзазул лъалареб бацлаzул лъалареб *ахли-хлураль*. Вахъана тладе, валагъана къватливе. Щибго жо бихъичло. Доб *ахли-хлурги* къотлана. Вилълъун рокъовегун, вега-

на цындасан. Бачло минутцин, циндаго бахъараб добго ахли-хлуралъ вахъана тладе. Ваккана къватливе. Гъечло гъеб мехалъги лъалеб щибго жо, хухал бокъор руклана. Раклалде бачлана тлокъода руклунел гъал лъилалиго хламул гъазда цадахъ буклунеб гъвеги. Вилълъун гъенивегун валагъанагури, — гъечло кирго. Валагъана сверухъе, — гъечло. Гъебсаглатто нахъеги бахъана гъведул хландейги, бацлаузул рурудиги, хламузул гъагдейги. Гъеб ахли-хлур дагъаб добеглан бугоан. Рехун тладе буртинаагун, вортана гъеб рагларалъуве. Берда рихъулаго бацлаз хламул чвазе тезе бегъилищха. Руго дол хламузда сверун сентюолел бацлалги, гъеб цунизейилан бацлауде бортулеб доб гъвеги. Гъель, реччунго реччун тату хvezабулеб бугоан къиябго бацлалъул. Цин щокъроб хурхун, хадуб чохъода, гъодазда хланчун, рахлatalда толел руклинчо гъель гъель. Амма бацлиде данде багъизе киглан кутакбаги гъвел къуват гъелищха! Бугониги, цояб лъикл хвалил ругъунги лъун, чучладилеб буклана гъазда. Дун вихъидал, бацлалги, хламулги, гъвегитуризе лъугъана. Дикъа хлинкъун тлурулел бацлауда хадуб бортулеб буклана гъве. Бацлаудаса хлинкъун тлурулел хламулин абуни руклана бишун церепере. Ахирги, гъанире щедал, цояб бацл хвана. Гъвеца лъикл къан ккуун буклун буго гъельул щекъер. Цоялье хлукму дицаги къотланаха. Хламулги члаго хутлана. Гъедаги лъикл ругънал лъун рукларараб къаглида, — гъале, хвана пакъирги, — илан лъуглизабуна жиндирго хабар херав вехъас.

— Гъеб гъве нижер буго, Шапиглдаци, — илан абуна дица вехъасда.
— Таманаб заман бана гъалъ тлаглун. Аб балагъулел, араб бакл лъаларого малъкъосун руклана ниж. Ахирги бихъуларищха, росуль ругел цо-ци цидалал чаглаздаса лъутулебилан да-

гъабго риклладе ун буклун буго...

— Гладада буклун гъечлоха, дир лъимал, гъеб гъведа нужер хламул ратла рахъизе лъарал. Бихъуларищ бацлаудасаги цунанана гъель гъель. Цо кидаялиго цадахъ гъудуллъиялда руклун рихъула хламулги гъвеги. Гъель хвасар гъарулаго, хvezеги хвана гъеб. Рилълъа гъанже, дир лъимал, рачун нужерго хламулгин. Чун пайда гъечло.

Хвараб къиябго бацлги хадуб бехъерхъун, ине лъугъана Шапигл. Щуго-анлъго метралъги вилълъун, дун нахъ валагъана. Гороч додинго бегун бугоан гъаздада. Дир ракл гурхлана гъелда. Додинго синкъиялда Глалидибирги вугоан дир хъолбохъ эхетун. Дие бокъун буклинчо рагъараб зодикъ Гороч тезе.

— Шапигл-даци, — ян абуна херав вехъасда дица. — Рачла Гороч букъизе.

— Валлагъ, лъиклаб пикру буго дур, дир вас. Гъединаб лъиклаб гъве гъедин ургъел гъечлого тезе бегъиларо. Буклунеб куцалъ букъила нилъеща гъеб, — илан рачлихъ бараб ханжар цлан къватлибе бахъана Шапиглица ва гъель гъазуги нахъе хъван, гъотлода асклоб къвакларараб ракъ бухъизе лъугъана гъев. Захлмат буклана ракъ бухъизе, амма гъведе гъитли набо хоб заман иналдего бухъана нижеца. Горочги хабалъ лъуна, хонжроца тладе ракъги хъвана.

Ниж вехъасул къавутле щвана. Дагъаб цебеглан жиндир гважиялъ анлъгониги тлинчл гъабунилан, гъель рихъизе бокъоре рачана Шапиглица Глалидибирги дунги. Дун глајаиблъун хутлана. Анлъабго тлинчлалда квачлги лъун, гъезда сверун гурун бегараб нижерго Гороч, жакъя хабалъ лъурраб Горочил эбел бихъараб мехалъ Глалидибиридаги лъана гъеб. Гъельда дунги лъана. Глиси nab зигарагун, гъеб гъебсаглатто тладе бахъун дида данде бачлана. Гъельда тлад квер ди-

цаги бахъана. Бахъунчовухъего чыклардизе лъугъана дид. Дир бади-са маглу бачана. Биччана гъелъул магна Шапиглидаги.

— Гъаб гъве гъанибе кисан ккараб, Шапигл-даџи? — йилан дица гъикъи-дал, гъес бищана:

— Цо нухалъ сардилъ гъениб колотла дир нуцла глиссинкүн цо сунцаяли-го бухизе лъугъана. Дида кканы гъеб гъорол иш батилилан. Тлоцебе кварго къечлого тана. Хадубги бухана, цо щибалиго нуццида хачадулеб гладаб сасги бахъана. Дун тладе вахъунаго, глиссинкүн сундулалиго угъди-зигар-диги рагдана. Рагдана нуцла — жанибе бачинеги хлинкъун хлалакъкараб, бидул цураб гъве батана. Гъелда дир ракл гурхдана. Хлайванал хирияв чи дун, хехго жанибе бачана. Чурана, бу-

хъа-къана. Кваназе гъагло щиб, раЖъ щиб тлун. Тладчун анлъго-анкъго къоялъ лъиклаб хъулухъ гъабуна. Гъве сахлъана. Дунгун колотла чана. Гъале дагъал цереглан гъал тланчили гъаруна.

Жакъа букъарааб Горочил эбел бу-гин гъабилан гъалъул къисмат дица бициндад, унго Шапиглие гъель гъа-бураб асар. Дур эбелалъ къватлибеки гъун, гъогъоца чван лъималаз хъа-мидал, дихъе гъанибе колотле ккун букун буго мискинилан бетлер клибилизабуна херав вехъас.

Ниж тлад руссун унаго, майилан сайгъаталъе бишун берцинаб, бишун гургинаб гъельул тлинчл къуна дие Шапиглица. Каанде гъебги къан, къотлун цере хламулгун росулъе ру-ссана ниж.

Кету БАРЩУН БУГО

Халимат
Керимова

Расанкабазда гъоркъой
Берцинай дир яsiclo,
Ясандун чалгұнарәй
Гъитинай дир яsiclo.

Дица гъей еәдула,
Кыжизе ахх бачуна,
Амма нижер катие
Гъеб рекле гъоларо.

Ракл гурхилиеб хлалалда,
Барщун, балагъун чола,
Жибго беәдайилан
Мимиизе лъугъуна.

КЛОДОЛ КОР

Азбаралъул ракъанда,
Санаглата баклалда
Киназго чед бежизе
Клодоца кор бан буго.

Мадугъалихъ ругелги
Чед бежизе рачуна,
Тамахал пурщабиги
Гъаниргойин гъарулен.

Кор боркызе кидаго
Бакъвараб ңул букұна,
Бечизе буцараб ролъ
Хехго боргъун бачуна.

Корохъ гъабураб чадил
Батияб тlарlam буго,
Риккладего гъаница
Гъинаб маxл бачуна.

Күлдадал гъобо

Росдал лъарал рагалда,
Санаглатааб баклалда
Бан буго күлдадаца
Ханжу ххенолеб гъобо.

Релъеда-къад члечлого
Гъобо сверулеб буго,
Ханду глемерлъанааглан
Гладамал рази руго.

Petlel ханждал щуники,
Михъал хлурул щуники
Күлдадал каранда ракл
Баццладаб буклин лъала.

Хлалхьи дагъаб гъабулев,
Хлалтли къвахлтун гъабулев
Халкъалъе хъулухъалъе
Хладурав дир күлдада.

Хлелекица ахлараб кесү

У-у-у! У-у-у!
Дун чухлараб хлелеко!
Дий бокъула борхалъи!
Дий бокъула эркенлъи!

Дир макъу къоқъаб буго,
Сардил борчухъан буго,
Азбаралде чияраб
Хлелеко биччаларо.

Нужги глемер къижуге,
Тладе рахъа щудунго;
Ясаца лълъел глеретл щле,
Васаца боцли гъекъе.

ХЛАСАН ХЛАБИБОВ

ГЛИНЖВАЛХЬ СХАБАР?

Сайгъат-саламалъул хулжалги ругун щезарун, гъиттинав чи вугеб мехалъ, инсуца дун хъахлаб хламидаги реклинавун, глагарааб просулъе нухарегана. Гъеб буклана къалъулеб заман, хасалихъльиялъул глюж. Байбихъуда дир «хъахлаб чу» дагъаб хехдару-леб буклана. Хадуб жиндиего хаси-яtab рилълъада цебехун ине лъ-гъана. Гъедин къоокъунаго цо чанго меглерги, кличл-кличарал сухъ-махънуналги, мугррузул глассиял къкалалги нахъа толел руклана.

Раклалдаго гъечлого сверухъльи-ялда марклачлугужалъ кверщел гъабуна. Гъеб мехалъ ниж мугррузул бакъулъ бугеб майданлъиялде щолел руклана. Цин дагъаб мехалъ руклунги буклун, квеглаб рахъал-да букларааб меглералъул хъонлъул ахгадасан баккун бачлана решалъ-раб моцл.

Гъелъул гларцул чюраз сверухъ-льги лъалъалеб бугилан кколаан. Бакътлерхъул рахъалда эхетарал къу-рабалъ кетурозил чалгларааб гъаракъ-ги раглулаан. Гъоркъоб заман инал-де, дида цере тлиритлана лъолъол хъон бекъарал, ссанаби глемерал глисинал мугррузул хурзал. Гъезул аха-тларада ва бакл-баклазда рижун ругоан хъахлал за-зal ва глемер рорхатал гъечлел глабкыл.

Гъанже «хъахлаб чое» нухлул щибго ургъел гъечилиан кколаан. Гъелъ гали гъедер гъабуна. Гъеб лахлзаталда нижеда тласан дир ботлрода хъван-хъвачлого гладин, боржун ана

куркъбал къудияб ѿ хлинчл. Дида раклалде кканна, гъеб хинааб улкаялде боржун унеб, нух къосараб ордек батилилан. Лахлзаталда жаниб нижеда ѿбе ѿ гломо-горо гладаб же лъугъана. Хламица гали ѿбехун бахъизе инкар гъабуна. Дун хехлъи гъабун гъелдаса гъоркье рештана ва гъедегун гломо-гороялде тладе вортана. Дун тладе ѿлаго пархун ана хлинчл. Дица хъата-масан гъоркъ хутлараб квасул нухиялда тлад клиябго квер чвана. Дири кверал риччана ва гъеб гланкл букин лъана. Гъелъул ракл хлинкъиялъ хлалуцун клетолеб бугоан. Хлухъел хехго ва гъваридго босулеb бугоан. Гъарим гланклил черхалда лъун ругоан глемерал ругънал. Кверлаб глин сардил гъачагъаль бакъулъа клихли хъвалхъун бугоан. Дида доб къудияб хлинчилан ккараб жоги кетуроз букин буго. Дида гъеб хадуб гурони лъачло...

Тласаги бахъун, тларгъинаб лъурб мехалъги, гланкл жеgi хлинкъи тласа инчлеб гладин, сородулеb букина. Дири хлама тараб баклалда чун батиялдаса дун цлакъ вохана.

Росулъе глагарлъанаглан гъель тладеялдаса тладе гали гъедер гъаби-зе хларакат бахъулеб букина. Сордо бащалъун букин батилилан кко-ла, ниж рокъоре ѿвараб мехалъ.

Рогъинеглан дица гланкл ѿ гъитлинабго кагътил къолода жаниб тламун тана. Радал вахъара-го гъельие сверухъе маххул кун хъухъараb ѿулал рукъ гъабуна. Гъелда жаниб гланкл дурусго кка-на. Дири гъеб цлакъ бокъана. Гланкл бихъизе дири гъудул-гъалмагъза-биgi рачана. Гъезие гъеб рекле глуна. Киналго ургъун гланклида «Глинхъвалхъ» абуn цларги лъуна. Нижеца гъельие кваназе къолаан лъабглин, ламадур, капуста, нixa

ва батли-батиял хурдулги.

Глинхъвалхъ нижеде хехго ру-гъунлъана. Ниж гъелдеги ругъун-лъана. Глинхъвалхъиe дару ни-жеца хлайваназул тохтирасдаги гъикъун гъабуна. Гъеб хехго сах-лъана. Амма хъвалхъараб глин цоцалъ реклинчло. Глундул эхеде гъуцлизарулеb мехалъ, гинальул цояб рахъ далун хуттулаан. Гъел-далъун гъеб хехго батла бахъи-зеги риклладасанго лъалаан. Глинхъвалхъ биччалаан азбарал-де, пастланибе глиси-бикъинаб же кваназе. Гъениб чалглараbго жиб-го жиндирго рокъобе кланцун уна-ан. Гъедин лъиклаланго заман унеб букина.

Цо къоялъ галадулеb букинараб нижер хухги бачун, гъеб кваназа-бизе росурагланда бугеб хъахлзазил ѿураб къурол ракъанлъиялде ун вукина дун. Цадахъ Глинхъвалхъги бачун букина.

Глинхъвалхъ жиндирго рукъниса къватлибе биччараbго, хер кваназе лъугъана. Клиабилеб нухалъ вал-гыилалде, бугоха зазалчван эхеде лъутун инеб.

— Глинхъвалхъ! Глинхъвалхъ! — ан ахлдолаго, дун гъелда хадув вортана.

Киса глинтламулеb? Нахъцин балагъичло. Гъоркъоб меhго инал-де тлубанго ѿбеса тларгана. Къо бакъинеглан дица тлубараб къурол ракъанги гъелда сверухъльиги ти-рана. Щибго пайда ккечло. Гъелда-са хъул къотуларого къойил гладин ѿлаан гъеб билараab баклалде. Киглан хъваданиги, тлоклаб гъелда бер чвачло.

Ана хаслихъльиги, тладе ѿва-на хасалил тлоцбесеб гъалай кка-рал къоялги. Цо къоялъ бакъанилгужалъ дида данде кка-на нижерго росулъа чанахъян

Хламзат. Гъес дида бицана жинда дур гланк¹ бихъанилан. Глиналдасан дур гланк¹ гъеб буклинги лъанила. Амма хъах¹чараб къералде сверунги бугоанила.

Дир рохалие глохъи буклинчло. Амма Хламзатил раглабаз дун лъалаго пашманлъизеги гъавуна.

— Доб буго глахул гланк¹. Унголъун гъеб гладамасде ругъулъуларо. Долъие бокъула эркенлъи. Долъулги руго глахуда гъудулзаби. Жиндирго гъудулзабазда гъоркъоб лъик¹ гурищ долъие? — ян велъана Хламзат.

Тлоклаб дида Глинхъвалхъил хабар лъачло...

«Щиб лъалеб, мугрул сверулеб батизеги бегъулагури гъеб, лъаглалил ункъабго заманаялъ ункъо батияб къералъул ретлелги тлад ретлун», - ан ракл-макл гъабуна дицаго диего.

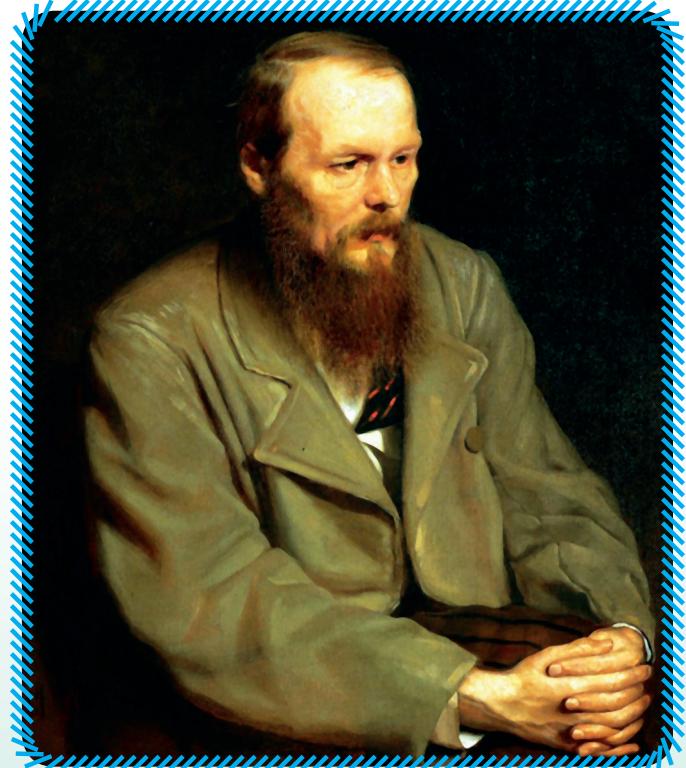

ЧАХИЯЛ ХЪВАДАРУХЪАБИ –

ЛЪИМАЛА ЗУЛ ХІАКЪАЛЬУЛЬ

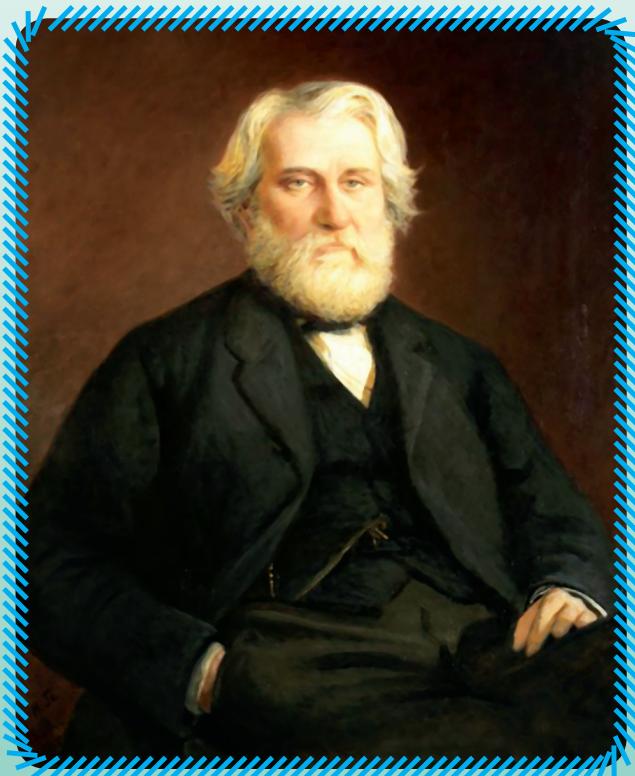
Достоевский: «...КватIичIого дица байбихъизе буго кIудияб къиса. Гъенир анкъгоялдаса анцIилашщуго сонил ригъалде рахинегIан гIемерал лъималги Гахъал гъаризе руго. Лъималазул рукIа-рахъиналдаги гъез пикру гъабиядаги дица тIубараб гIумруялъго хадуб халккун буго. Хъвай дихъе, лъималазул хIакъальуль нужеда лъалебшинааб: (гъез абулел рагIаби, гъезул суалал, жавабал, гIамалтIабигIат, божилъи, ццидаххин, рекIел бацIцIалъи...)»

Тургенев: «РакIалда бугищ, дица кагътазда рехсолей йикIарай щуго сон барай ясалъул хIакъальуль? Гъельул рукIунел лъикIал, хIикмatal ва гIакъилал пикраби? Гъельул кинабгIаги сихIирлъи гъечIо, гъельул гъитIинаб бетIералда бугебшинааб лъай, добе-гъанибе цIачIого, гъель битIахъе рагIи бицуунеб къагIида!

Гъель битIарааб къимат къола жинда сверухъ лъугъа-бахъунелъе. Гъеб буго унго-унгояб лъимер! Цо-цо ме-халь гъельул букIунеб пашманлъи, гъель гъарулел гIажаibal анишал! Гъей цIакъ йохарай ва гIодойиччарай яс ииго. Гъей цIакъ йокъулей ва кинабго бичIчулей ииго. Амма гъелда щибго ракIалда Чоларо, дагъабго лъала азбука. Божа нуж, гъей ииго БетIергъанас бижараб хIикмалъи! Дица гъельул хIакъальуль гIемераб пикру гъабула».

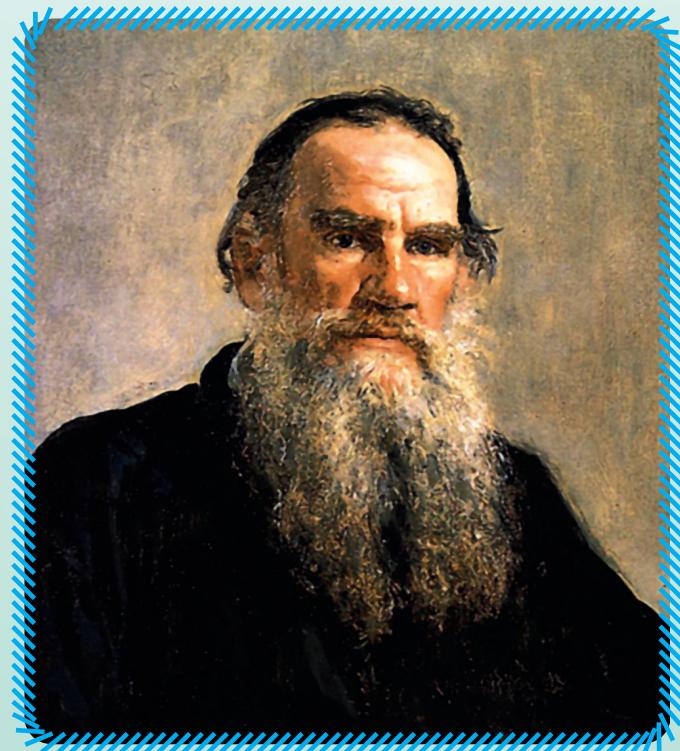
Лев Толстой: «Гъанжесел лъималаз къого соналдасан дица хъвараб жо цализе бугин ва гъел рельизеги гIодизеги, гIумру бокъун лъугъине ру-гин дида абуни, дун гIемерав хъвадарилаан, дица гъезие гIоло сайгъат гъабилаан дирго тIолабго къуватги кинабго гIумруги...»

«...Жакъа дида бицуунеб буго нилъер росуль васалаз жидецаго гъарурал кучІдул ахIулел ругин хIалихъатал гIадамалги какунилан».

Гоголь. «Географиялъул гIелму ккола лъимерлъиялъул гIужалъе бугебжо:

«Лъимерлъиялъул гIуж ккола лъялъе ва бичIиялъе жинцаго жиндиего жаваб къолареб гIашикъаб къечлъун. Лъимерлъиялъе кинабго лъазе, сундулго хIалбихъизе бокъула. Гьев гIажаиблъула рикIкIадал ракъазул хIисаб гъабун: щибдай доба бугеб? Киндай доба букиунеб? Кинал гIадамалдай дора рукIунел? Кинал гIумру-яшав, рукIа-рахъин? Гель суалал гъесул ботIролье боял гъарун рачIуна, киналго гъел физическияб географиялде гъоркъореги уна, гъесул черхалъул хIалалъле лъутъуна, тIадегIанаб, бечедаб, гъайба-

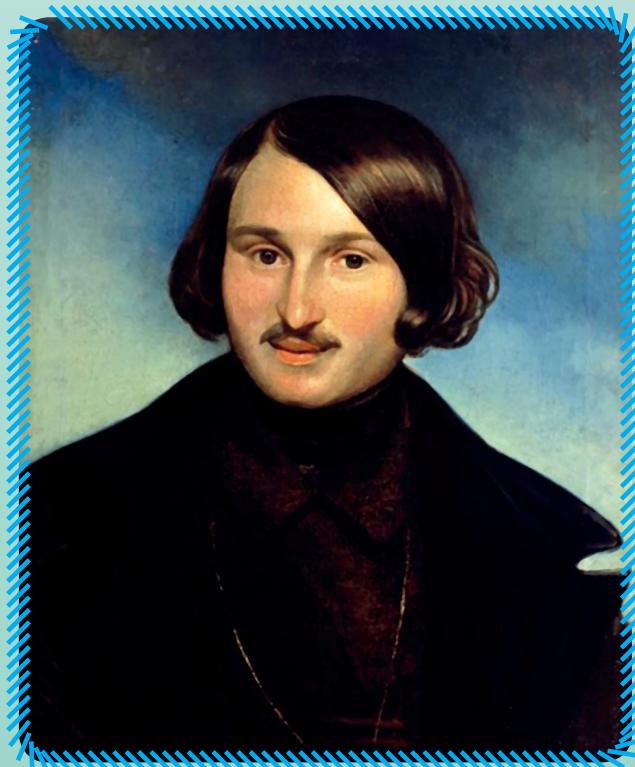

тIагIунараблъун. Беразда бихъи гуреб, пикру гъабизе лъялъ, бичIиялъул канлъиялдалъун бихъиялъ хутIула гъеб лъимералъул рекIелъ жиндасаго рикIкIад бугебцинаб, гъесие гъел лъугъуна лъугъя-бахъиналь-ул ва цебечIазабизе кIвеялъул кунлъун. Нилъер гIумруялда бугебцинаб хIакъикъат лъазе бокъулеблъун, асар гъабулеблъун хутIула».

Чеховасги рикIкIунеб буго лъимал мукъадисаллъун ва рацIцIаллъун ккоилиан. Жалго гъачагъазулги аз-дагъабазулгицин тIанчIи малаикзабазул мисалалда ругилан махсарогицин гъабулеб буго гъес ва кинабгIаги къварильчи-квалквалдаса, квшлъи-бала-гъалдаса, кIигъумерчильиялдаса, хIалихъалъиялдаса цIунизе ккоилиан рикIкIунеб буго гъес. Антон Павловичасул хъвай-хъвагIаялда руго гъитIинай ясалъул жиндирго адал хIакъальуль абулел гъадинал рагIаби: «Гъей цIакъ берцинай йиго. Берцинай йиго нилъерго гъвегIанги».

Гъединал мисалаздалъун нижеда – чахIиязда кIвезе ккола лъимазул дунял бичIизе, гъенире тIадруссине, гъезда бичIулеб мацIалда кIалъазе, хIажалъи ккани, кучIдул яги къисахбар хъвалелъул гъелго гIадин ургъизе ругъунлъизеги.

Бигъаяб жо гуро лъималазул дунялладе тIадруссине, гъезие асар гъабуледухъ хъвадари.

таб, щидалаб, ссогIаб къагIидаялъ – кIванагIан гIатIидго ккола гъесул гIумруялда бакI...

МугIалимас лъимералдехун гъабулеб калам букине ккола ракIбазабулеблъун, рекIелъ сурат бахъарааб гIадаб асар хутIулеблъун, тIабигIаталъул хIикмалъаби ругел бакIал церечIезаризе кIолеблъун, берцинал рельабаз сипат-сурат гъабулеблъун, хехго кIочон тун

шагъаралъул паркалде боржун баџана “лачен”

Миллиял маңызда рахъулел журналазул редакторал тахшагъаралъул паркалда бугеб Рагъулаб реццалъул музейлда цере лъималгун дандчыана ва ҆иляб къватыбе бачыараб номералъул рохалилаб тадбир Тобитыана. Паркалде реклелгъеялье лъималги рачун рачыарал эбел-эменигі гъорлъе журана «Лаченалъул» байрамалда. Лъималаз цоцахъа бахъун микрофонгун, реклехъе риккыана жидедаго лъалел күчідүл. Гъезие сайгъят гъаруна жиде-жидер маңылда рахъарал журналал. Цо-цояз кечі ахынги рази гъаруна балагъизе рачыарал.

Гъедин, щибаб лъимералъул хырақатчилъи бихъун, гүрус маңылъ бахъулеб журналалъул редактор Марина Ахымадоваль лъарагы маңылда бахъулеб журналалъул редактор Шеййт-Ханум Алишеваль ва авар маңылда хыадурулеб журналалъул редактор Гайшат Малахиеваль лъималазда бицана жидерго күчідүлгі, сураталғи, кинал руканиги къеңазда бергъун, жидегі шварал шапакъаталгун. «Лаченалъул» редакциялде – Дағыстаналъул Хъвадарухъабазул союзалде рачыне бокъаразе адресги, журналазулгун гүдултүи күвезе бокъаразе жидеего гъеб хъвалеб къагыдаги.

Лъималаз, хадусеб гъединаб данделъиялде жиде-жидер маңылъ ҆и-циял күчідүлгі реклехъе лъазарун рачыне рагы къуна.

Соколёнок

Лачен

4/2017

июль - август

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:
Министерство печати и информации РД.

Регистрационный номер
ПИ №ТУ05-00348 от 01.12.2016г. вы-
данный управлением Роскомнадзора по
Республике Дагестан.

Издается с января 1980 г.

Главный редактор
Мурад Ахмедов

Редколлегия:
А. МАЛАЧИЕВА (редактор выпуска)
М. АХМЕДОВ
М. АБДУЛХАЛИМОВ
М. БАРТИХАНОВ
Т. ЗУРГАЛОВА (ответ. секретарь)
М. ПАТАХОВ
Г. ХАБИБОВ

Худ. редактор З.Даганов
Тех.редактор Т. Лузина
Художник номера М. Муталибов

Выход в свет 11.08.2017 г.
Тираж 1304 экз.
Заказ № 81

Типография: ООО «Издательство «Феникс пресс».
Адрес типографии: 367018, РД,
г.Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и издатель: Государственное
бюджетное учреждение Республики
Дагестан «Редакция республиканских
литературных журналов «Соколенок» и
«Литературный Дагестан»

Адрес редакции и издателя: 367025,
РД, г.Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Электронный адрес редакции:
litdag@mail.ru

Аварский язык
Индекс: на год - 63277,
на полугодие - 73902.

Цена свободная.